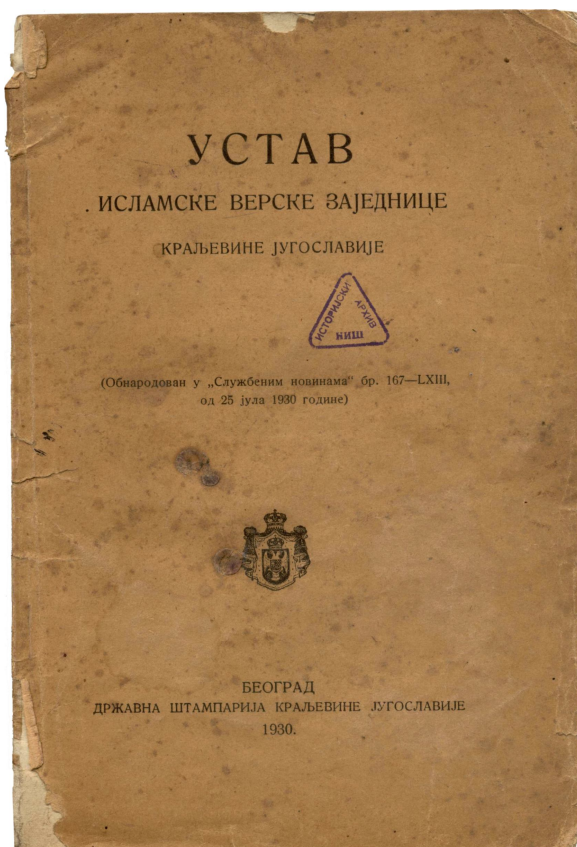

УДК 930.25 : 28-7(497.1)»1930/1951»

СРЕСКО ВАКУФСКО-МЕАРИФСКО ПОВЕРЕНИШТВО НИШ
(1930-1951)

Устав исламске верске заједнице

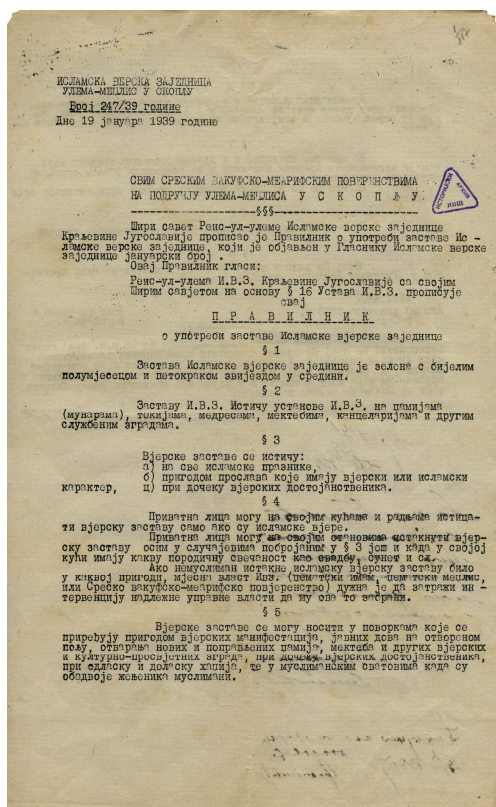
До Првог балканског рата, у Србији је живело око 15 000 Муслимана. Старшина ових Муслимана био је и Муфтија у Нишу. Рад муслиманске заједнице није био регулисан посебним законом, тако да су до краја Првог светског рата, Муслимани своје породичне послове регулисали шеријетским прописима и управљали верским и вакуфским имањима по свом нахођењу, а под надзором црквеног одељења Министарства просвете. После ослобођења Врховно муфтијство премештено је у Београд и донета је 1919. године Уредба о управи вакуфа за Србију и Црну Гору. По овој Уредби Министарство вера је управна и надзорна власт. У сваком месту, на предлог месног муфтије, Министарство вера именује срески вакуфски одбор којим председава месни муфтија. Особље Одбора плаћано је из државног буџета, а верски следбеници из вакуфских средста-

Назив Среско вакуфско –меарифско поверенство је у употреби од доношења Устава исламске верске заједнице Краљевине Југославије 1930.године.

Њиме је регулисана целокупна организација исламске верске заједнице на верском и верско просветном као и вакуфско-имовинском уређењу. Установљени су и органи Исламске верске заједнице:

1. Џематски меџлис на челу са џематским имамом;
2. Среско вакуфско-меарифско поверенство на челу са шеријетским судијом;
3. Вакуфско меарифско веће у Сарајеву и Скопљу, са својим управним одборима;
4. Муфтијства, на челу са муфтијама;
5. Улема-меџлис у Сарајеву и Скопљу;
6. Врховно верско старешинство у Београду са Реис-ул-улемом на челу.

У верско и верско-просветном погледу, Исламску верску заједницу представљали су: Врховно верско старешинство, са Реис-ул-улемом, улема меџлис, муфтија и шеријетски судија, а у верско-имовинском погледу Вакуфско-меарифско веће са својим Управним одбором, Среско вакуфско-меарифско поверенство са подручним мутевелијама и Џематски меџилис.

У Нишу постоји и ради Среско вакуфско-меарифско поверенство од 1930. године. Среско вакуфско-меарифско поверенство је орган верско-просветне и вакуфско-имовинске управе исламске верске заједнице у срезу, са седиштем и подручјем на територији среске управне власти, по Уставу из 1930.и 1936. године. Делокруг рада Среског вакуфског-меарифског поверенства је: да надзире рад џематских меџилиса; води евиденцију о покретној и непокретној имовини исламске верске заједнице на подручју свог среза; брине за одржавање реда и чистоће у џамијама, мектебима, медресама, гробљима и другим верским и верско просветним објектима; даје предлоге о оснивању, подизању, одржавању и оправљању џамија и других објеката; о куповању непокретности, подизању нових

*Правилник о употреби заставе
Исламске верске заједнице*

ског архива Ниш, Ниш, 1996. стр. 453

грађевина и начину изнајмљивања и да-вања под закуп вакуфских непокретности; одобрава уговоре, даје предлоге о додељивању стипендија исламским ученицима средњих и високих школа, даје предлоге и одобрава предрачуне и завршне рачуне самосталних вакуфа и џематских меџлиса и др.

До почетка Другог светског рата Поверенство је сва упутства, директиве и расписе добијало од Вакуфске дирекције и Улема меџлиса у Скопљу. У току ратног периода сва упутства ишла су из Повереништва Исламске верске заједнице у Новом Пазару, а 1946. године преко Земаљске комисије за верска питања НРС из Београда. На основу архивске грађе коју поседује Архив, утврђено је да је 1951. године Поверенство у Нишу престало са радом.²⁹⁵

Фонд је примљен 1958. године од Хусеина Хамзића из Ниша и уведен у књигу пријема под редним бр. 170. Фонд је сређен архивистички и има 24 књига, а архивска грађа је смештена у 16 архивских кутија. Распон година грађе је 1930-1946; 1950, 1951. година. Списе у фонду чини: преписка, расписи, упутства, записници о доношењу разних одлука, Закон и Устав Исламске верске заједнице из 1930. и 1936. године, решења, молбе, документа о промени вере, план за изградњу вакуфског дома у Нишу 1940. године, уговори о закупу и продаји, документација о стипендијама муслиманских ученика, платни спискови, рачуни и остала финансијска документација.²⁹⁶

²⁹⁵ ИАН, Злата Панајотовић, Историјска белешка фонда

²⁹⁶ Исто